

**ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

НЕЧИПОРЕНКО АЛІНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 336.1:332.1(477)

**ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ**

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Ірпінь – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Університеті державної фіскальної служби України.

Науковий керівник

доктор економічних наук, професор
Кужелєв Михайло Олександрович,
Університет державної
фіскальної служби України,
директор Навчально-наукового інституту
фінансів, банківської справи.

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор
Мельник Віктор Миколайович,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима
Гетьмана» МОН України,
професор кафедри фінансів;

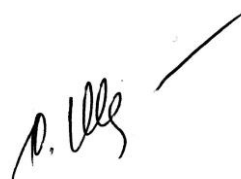
кандидат економічних наук
Остріщенко Юлія Вікторівна,
Проектний офіс секторальної
децентралізації Проекту EDGE
при Кабінеті Міністрів України,
фінансовий менеджер.

Захист відбудеться «5» вересня 2018 р. о 16⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 27.855.01 в Університеті державної фіскальної служби України за адресою: 08201, Київська область, м. Ірпінь, вул. Садова, 53.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Університету державної фіскальної служби України за адресою: 08201, Київська область, м. Ірпінь, вул. Університетська, 31.

Автореферат розісланий «3» серпня 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради,
доктор економічних наук, професор

С. В. Онишко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку економіки країни, у процесі активних змін у всіх сферах суспільного життя та проголошення реформи бюджетної системи в Україні відбувається децентралізація влади, спрямована на забезпечення більшої фінансової самостійності місцевих бюджетів, а також зміцнення матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування.

Розвинене місцеве самоврядування зі стабільною фінансовою базою є однією з передумов побудови правової держави із сильною економікою. Саме тому економічно розвинені країни досягли успіху в проведенні бюджетної децентралізації та передачі повноважень і фінансових ресурсів на місцевий рівень, що дозволило вирішити ряд питань соціального та економічного розвитку окремих територій.

Для України важливими на сьогодні є розробка та реалізація державної регіональної політики, спрямованої на зменшення територіальної асиметрії в соціально-економічному розвитку, а також забезпечення формування такої фінансової спроможності територіальних громад, яка б створювала можливості для їх ефективного розвитку. Актуальність дослідження фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку в Україні визначається й необхідністю вирішення складних завдань щодо фінансового забезпечення та економічного зростання регіонів, покращення й поступового досягнення відповідних європейських та світових стандартів якості життя населення.

Питання щодо використання фінансових інструментів для стимулювання регіонального розвитку та зміцнення фінансової бази органів місцевого самоврядування досліджували такі вітчизняні вчені: Ю. Барський, Т. Безверхнюк, О. Василик, Г. Возняк, З. Герасимчук, С. Дорогунцов, Я. Жаліло, В. Зайчикова, О. Кириленко, І. Камінська, М. Кужелев, І. Луніна, Л. Макаренко, В. Мельник, В. Опарін, Ю. Остріщенко, В. Пилипів, В. Поліщук, С. Слухай, О. Сунцова, Л. Тарангул, І. Чугунов та ін.

До зарубіжних учених, які зробили вагомий внесок у дослідження окресленої проблематики, варто віднести М. Белла, Д. Боголепова, Б. Вейнгаста, А. Гранберга, Р. Масгрейва, В. Оутса, Ж. Різа, Дж. Роддена, С. Роуз-Акерман, Д. Свенсона, Ч. Тібу та ін.

Проте аналіз наукових доробок у вітчизняній та зарубіжній літературі свідчить про те, що немає комплексних досліджень щодо окремих фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку. Зокрема, бракує підходів до класифікації та оцінки ефективності використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку. Також важливою є розробка концептуальних підходів до реалізації регіональних інвестиційних програм. Існує об'єктивна необхідність удосконалення методики оцінки ефективності податкових пільг як фінансового інструменту стимулювання регіонального розвитку в Україні. Зазначене свідчить про актуальність теми дисертаційної роботи та обумовило визначення її мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація є складовою частиною науково-дослідної роботи кафедри фінансів Університету державної фіскальної служби України за темою «Фінансові інструменти регіонального розвитку в Україні в умовах децентралізації» (номер державної реєстрації 0116U008349), у межах якої автором досліджено зарубіжний досвід та визначено роль фінансових інструментів у стимулюванні регіонального розвитку.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо основних напрямів удосконалення фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку в Україні.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

- обґрунтувати теоретичні аспекти фінансового стимулювання регіонального розвитку;
- удосконалити класифікацію фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку;
- узагальнити досвід використання інноваційних інструментів стимулювання регіонального розвитку;
- проаналізувати сучасний стан фінансового забезпечення регіонального розвитку в Україні;
- дослідити практику використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку;
- оцінити результативність використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку;
- обґрунтувати можливість імплементації зарубіжного досвіду використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку;
- визначити пріоритетні напрями податкового стимулювання регіонального розвитку;
- розробити концептуальні підходи до реалізації регіональних інвестиційних програм.

Об'єктом дослідження є система економічних відносин, які виникають між державою, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання та домогосподарствами у процесі фінансового стимулювання регіонального розвитку.

Предметом дослідження є сукупність фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку в Україні.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження є базові положення економічної теорії, теорії фінансів та регіональної економіки.

У дисертаційній роботі застосовано сукупність методів наукового пізнання, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження. Серед них: методи наукової абстракції, системний та структурний – для обґрунтування та розвитку понятійно-категоріального апарату; статистичні (групування, порівняння) та економіко-математичні методи – для аналізу

фінансового забезпечення регіонального розвитку та здійснення оцінки результативності використання фінансових інструментів; діалектичний метод – для узагальнення зарубіжного досвіду та сучасних підходів використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку; методи факторного аналізу та синтезу – при визначенні основних напрямів удосконалення фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку в Україні.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють фінансові відносини в Україні, статистичні дані Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Державної фіскальної служби України, Державної казначейської служби України, монографії та публікації вітчизняних і зарубіжних авторів у періодичних виданнях.

Наукова новизна одержаних результатів. Основні положення дисертаційної роботи, які визначають її наукову новизну, полягають у наступному:

удосконалено:

– класифікацію фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку, в якій, на відміну від відомих, виокремлено інноваційні інструменти (інноваційні інвестиції, гендерно-орієнтоване бюджетування, інвестиційні гранти), що сприятиме забезпеченню фінансової спроможності територій;

– методику оцінки ефективності податкових пільг як фінансового інструменту стимулювання регіонального розвитку, яка, на відміну від існуючих, передбачає визначення інноваційного ефекту та ефективності податкових пільг і дає змогу підвищити рівень достовірності результатів аналізу;

– концептуальні підходи до здійснення регіональних інвестиційних програм, які спрямовані на фінансове стимулювання регіонального розвитку й визначення пріоритетної мети та завдань щодо покращення інвестиційного клімату та модернізації інституційної інфраструктури, що сприятиме вдосконаленню існуючого механізму реалізації регіональних інвестиційних програм залежно від мінливих умов зовнішнього середовища;

набули подальшого розвитку:

– понятійний апарат у частині уточнення дефініцій: «фінансові інструменти стимулювання регіонального розвитку» (яку, на відміну від існуючих, представлено як сукупність інструментів активізуючого впливу на певну територію, спрямованих на забезпечення її соціально-економічного розвитку через використання економічних, юридичних та організаційних заходів, методів та форм фінансового регулювання) та «бюджетна децентралізація» (під якою, на відміну від наявних трактувань, розуміються економічні відносини, що виникають з приводу передачі центральними органами влади частини повноважень та відповідальності органам місцевого самоврядування з метою розширення їхніх прав та обов'язків щодо мобілізації та використання фінансових ресурсів для результативного виконання

покладених на них завдань з ефективного розвитку відповідних територій), що забезпечує логіку та комплексність дослідження фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку, сприяє формуванню основи для визначення подальших напрямів їх удосконалення;

– узагальнення та систематизація зарубіжного досвіду використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку й обґрунтування пропозицій щодо подальшого застосування кредитних, інвестиційних та інноваційних інструментів, що, на відміну від існуючих, передбачають активізацію місцевих запозичень, інвестиційних грантів, гендерно-орієнтованого бюджетування та уможливають підвищити фінансову спроможність органів місцевого самоврядування;

– підходи щодо реалізації пріоритетних напрямів податкового стимулювання як фінансового інструменту забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку регіонів на основі задіяння інвестиційного податкового кредиту та податкової знижки, запровадження податкових канікул, що дасть змогу підвищити ефективність та результативність його використання.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення дисертації, отримані висновки та рекомендації мають практичну цінність для вирішення завдань, пов'язаних з удосконаленням фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку в Україні.

Отримані в дисертаційній роботі результати схвалені та будуть використані Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету при підготовці пропозицій до Основних напрямів бюджетної політики, у процесі розгляду та прийняття Закону України про Державний бюджет України (довідка № 04-13/14-1972(213104) від 21.09.2017). Основні висновки та результати дисертаційної роботи використані в діяльності Департаменту місцевих бюджетів Міністерства фінансів України при розробці положень Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року (довідка № 05000-09/797 від 29.12.2017). Матеріали і положення дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Університету державної фіскальної служби України при викладанні дисциплін «Фінансова політика держави», «Бюджетна система», а також при розробці методичного забезпечення зі вказаних курсів (довідка № 3281/01-23 від 26.12.2017).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є завершеною, самостійною працею, у якій наукові положення, висновки і рекомендації відображають результати особистих досліджень автора. Внесок автора у працях, опублікованих у співавторстві, конкретизований у списку публікацій.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дисертаційної роботи були апробовані на 12 міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах та науково-практичних круглих столах, зокрема: «Політ. Сучасні проблеми науки» (м. Київ, 2015, 2016, 2017); «Проблеми сучасної економіки» (м. Запоріжжя, 2015); «Актуальні питання та перспективи економічного розвитку держави» (м. Дніпропетровськ, 2016); «Теоретична та практична концептуалізація розвитку фінансово-кредитних механізмів в умовах

нової соціально-економічної реальності» (м. Ірпінь, 2016); «Вдосконалення результативності політики економічного зростання: теорія, організація та методика» (м. Київ, 2016); «Financial Decentralization and Sustainable Development» (Kyiv, 2017); «Формування дохідної бази місцевих бюджетів України в умовах бюджетної децентралізації» (м. Ірпінь, 2017); «Сучасні проблеми глобальних процесів у світовій економіці» (м. Київ, 2017); «Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектора України» (м. Ірпінь, 2018); «Фінансові інструменти регіонального розвитку в Україні в умовах децентралізації» (м. Ірпінь, 2018).

Публікації. Результати дослідження відображено у 22 наукових працях загальним обсягом 7,12 друк. арк., із яких автору особисто належить 5,37 друк. арк., із них 9 – у наукових фахових виданнях, у т. ч. 7 праць розміщено в зарубіжних виданнях та виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних; підрозділ в одній колективній монографії (у співавторстві); 12 праць опубліковано в інших виданнях.

Структура й обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 270 сторінок комп'ютерного тексту. Основний зміст дисертації викладений на 227 сторінках. Дисертація містить 16 таблиць (із них одна займає 1 повну сторінку), 18 рисунків (із них один займає 1 повну сторінку), 8 додатків, розміщених на 17 сторінках. Список використаних джерел налічує 220 найменувань на 24 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, охарактеризовано наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів.

У **першому розділі** «Теоретичні засади використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку» обґрунтовано теоретичні аспекти фінансового стимулювання регіонального розвитку; удосконалено класифікацію фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку; проаналізовано інноваційні інструменти стимулювання регіонального розвитку, зокрема гендерно-орієнтоване бюджетування.

Створення умов для ефективного регіонального розвитку потребує рішучих дій з боку державних та місцевих органів влади й розробки відповідного комплексу заходів. Зокрема, важливого значення набуває фінансове стимулювання, що реалізується за допомогою певних методів та набору фінансових інструментів.

За результатами узагальнення існуючих трактувань з'ясовано сутність таких понять, як «фінансові інструменти стимулювання регіонального розвитку» та «бюджетна децентралізація».

Фінансові інструменти стимулювання регіонального розвитку визначено як сукупність інструментів активізуючого впливу на певну територію, спрямованих на забезпечення її соціально-економічного розвитку через

використання економічних, юридичних та організаційних заходів, методів та форм фінансового регулювання.

Серед важливих дефініцій, які пов'язані з предметом дисертаційної роботи, є також поняття «регіональний розвиток», що є складним та комплексним процесом, який, окрім економічної складової, охоплює соціально-культурні аспекти і спрямований на підвищення рівня добробуту населення певного регіону через відповідні заходи, які реалізуються з цією метою.

Досліджено закономірності, принципи, фактори, теорії, методи дослідження, моделі, типи, інституційне забезпечення, а також фінансові інструменти регіонального розвитку (рис. 1).

Рис. 1. Теоретико-методологічні площини та фінансовий інструментарій регіонального розвитку

Джерело: складено автором.

Доведено, що для забезпечення ефективного зростання кожна країна має знайти власну, результативну саме для неї модель регіонального розвитку, постійно вивчати фінансові інструменти стимулювання та успішно їх застосовувати. За таких умов теорії регіонального розвитку є платформою для здійснення подібних пошуків, адже вони відображають не тільки уявлення вчених про явища і процеси стосовно регіонів, а також і закономірності функціонування та розвитку регіонів. Це дає можливість розробляти на практиці управлінські рішення, які враховують як досвід минулого, так і сприяють моделюванню майбутнього регіонального розвитку.

Ураховуючи європейський вектор України, досліджено особливості впливу бюджетної децентралізації на регіональний розвиток та сформовано підходи до специфіки цього впливу. Також на основі аналізу поглядів різних науковців було запропоновано авторське визначення поняття «бюджетна децентралізація» – це економічні відносини, що виникають з приводу передачі центральними органами влади частини повноважень та відповідальності органам місцевого самоврядування з метою розширення їхніх прав та обов'язків щодо мобілізації та використання фінансових ресурсів для результативного виконання покладених на них завдань з ефективного розвитку відповідних територій.

Зазначено, що головним завданням сьогодення є пошук та застосування таких фінансових інструментів, які стимулюватимуть регіональний розвиток, дозволятимуть уникнути соціальної асиметрії територій унаслідок спаду економіки, соціального вибуху та сприяти збалансованості економічного й соціального розвитку як єдиного цілого.

На основі розглянутих та проаналізованих фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку запропоновано їх авторську класифікацію, яка полягає у виокремленні бюджетних (дотації з державного бюджету, інвестиційні субвенції, цільове фінансування з державного бюджету – фінансування угод регіонального розвитку, програм подолання репресивності територій тощо; бюджет розвитку); податкових (податкові пільги суб'єктам господарювання – податкові кредити, податкові звільнення, податкові знижки, податкові канікули тощо; спеціальні податкові режими, податкові імунітети); кредитних (кредитні угоди на пільгових умовах, випуск облігацій місцевих позик); інвестиційних (іноземні та вітчизняні інвестиції, програми спільного інвестування, регіональні інвестиційні програми), інноваційних (інноваційні інвестиції, інвестиційні гранти, гендерно-орієнтоване бюджетування) інструментів.

Схема вибору фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку має бути гнучкою та базуватися на комплексному аналізі демографічної ситуації, стану використання природного, виробничого, науково-технічного і трудового потенціалу, результатах оцінювання досягнутого рівня розвитку економіки й соціальної сфери певного регіону з урахуванням впливу зовнішніх політичних, економічних та інших факторів й очікуваних тенденцій зміни впливу цих факторів у перспективі. Правильний підбір та успішне використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку

приведе до економічного зростання як регіонів, так і держави в цілому.

З'ясовано, що перспективними фінансовими інструментами стимулювання регіонального розвитку є інноваційні, зокрема гендерно-орієнтоване бюджетування. Їх застосування дозволить підвищити ефективність використання бюджетних коштів як на державному, так і на місцевому рівні, що сприятиме динамічному регіональному розвитку, про що свідчить і позитивний зарубіжний досвід.

У другому розділі «Практика використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку в Україні» проаналізовано сучасний стан фінансового забезпечення регіонального розвитку в Україні; узагальнено практику використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку; здійснено оцінку результативності використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку.

Проаналізовано доходи місцевих бюджетів України, які є фінансовою основою регіонального розвитку. Ураховуючи сучасні тенденції в реформуванні вітчизняної бюджетної системи, роль доходів місцевих бюджетів у фінансовому забезпеченні регіонального розвитку певною мірою визначається величиною ВВП, що безпосередньо перерозподіляється через них та є часткою місцевих бюджетів у Зведеному бюджеті країни.

Упродовж останніх років спостерігається стійка тенденція до зниження ролі доходів місцевих бюджетів у складі Зведеного бюджету України та перерозподілі ВВП. Частка доходів місцевих бюджетів у доходах Зведеного бюджету України (без урахування міжбюджетних трансфертів) скоротилася за період 2007–2017 рр. з 26,5 % до 22,6 %, а у ВВП – з 8,1 % до 7,7 %. Це свідчить про те, що переважна більшість бюджетних коштів країни акумулюється в Державному бюджеті й лише незначна частина – у місцевих бюджетах.

Започаткована наприкінці 2014 року реформа бюджетного устрою в Україні покликана забезпечити ефективне надання суспільних послуг на рівні адміністративно-територіальних одиниць, а це означає, що частка доходів місцевих бюджетів у ВВП повинна збільшуватися, оскільки вона є критерієм децентралізації та тим індикатором, на основі якого можна судити про рівень фінансової незалежності органів місцевого самоврядування. В Україні, починаючи з 2016 року, спостерігаються деякі позитивні тенденції щодо фінансового забезпечення регіонів, проте цей процес відбувається досить повільними темпами (рис. 2).

У структурі доходів місцевих бюджетів України серед власних доходів найбільшу частку становлять податкові надходження. Проте спостерігається зниження цього показника з 43,4 % у 2007 році до 40,0 % у 2017 році. Також мають тенденцію до зниження неподаткові надходження (з 6,2 % у 2007 році до 5,2 % у 2017 році) та доходи від операцій з капіталом (з 4,5 % у 2007 році до 0,4 % у 2017 році). Водночас частка міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів зростає з 43,3 % у 2007 році до 54,3 % у 2017 році.

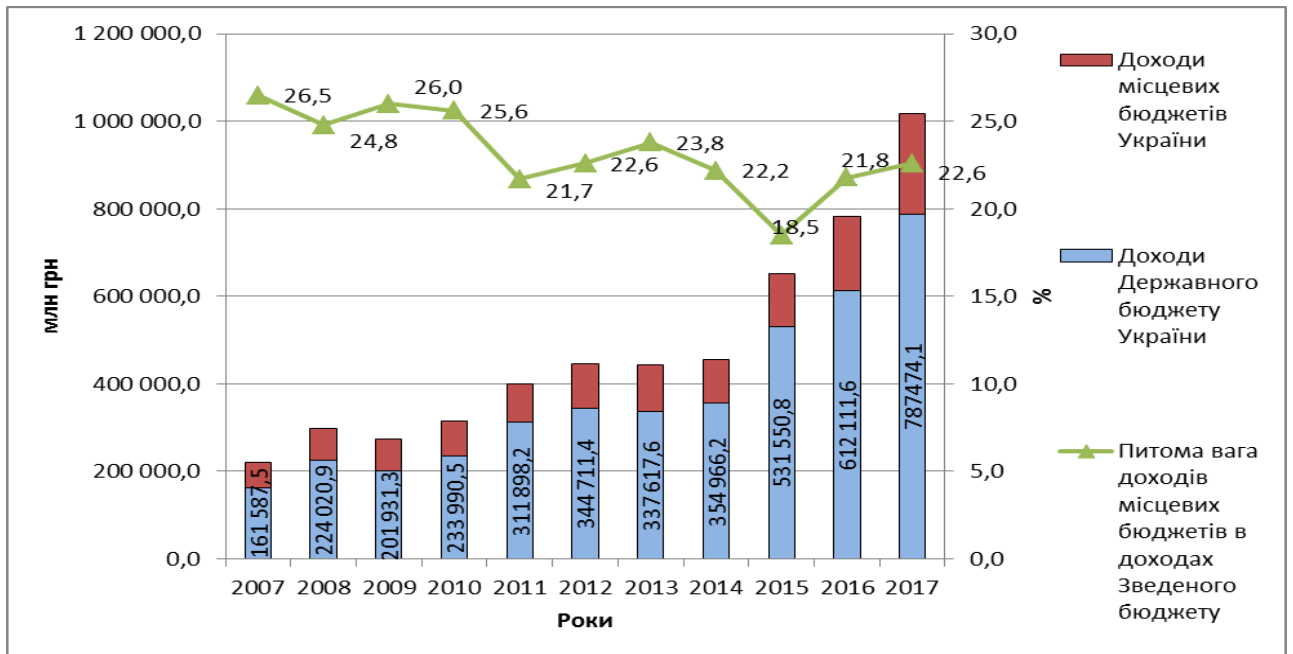

Рис. 2. Динаміка частки доходів місцевих бюджетів у структурі Зведеного бюджету України у 2007–2017 роках

Джерело: складено автором за даними Державної казначейської служби України.

Дослідження структури доходів місцевих бюджетів дало змогу зробити висновок, що на регіональному рівні спостерігається брак власних фінансових ресурсів та зростаюча залежність від трансфертів з державного бюджету (рис. 3). Така ситуація свідчить про сильну фінансову залежність органів місцевого самоврядування від центральних органів влади та неспроможність виконувати свої функції без фінансової підтримки, що значно гальмує регіональний розвиток.

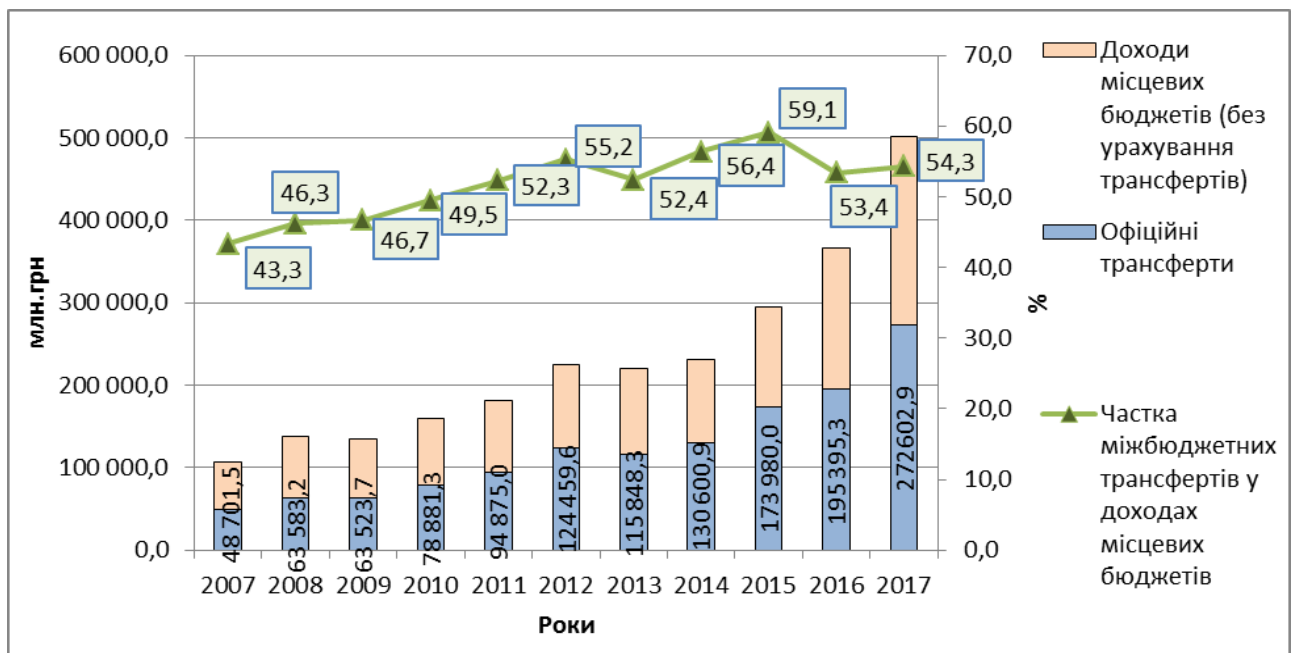

Рис. 3. Питома вага міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів у 2007–2017 роках

Джерело: складено автором за даними Державної казначейської служби України.

Важливого значення для стимулювання регіонального розвитку набуває використання такого виду фінансових інструментів, як податкові пільги. У сучасних економічних умовах розвитку України доцільно реформувати систему пільгового оподаткування в напрямку надання податкових пільг з податку на прибуток тим підприємствам, які провадять свою діяльність у галузях, що належать до пріоритетних, установивши при цьому чіткі критерії надання пільг, за якими вивільнені кошти будуть спрямовуватися на інвестування та модернізацію.

З'ясовано, що, крім формування достатнього обсягу власних доходів, регіон можна вважати самодостатнім лише за наявності потоків інвестиційних та кредитних ресурсів, що забезпечує вливання коштів у фінансову базу регіону та є потенціалом для самофінансування. Ці фінансові інструменти мають стимулюючий та стабілізаційний характер, адже завдяки залученню додаткових ресурсів відкривають додаткові можливості для регіону, які сприяють зростанню стратегічно важливих секторів економіки в регіоні.

Для ефективного використання інвестиційних інструментів стимулювання регіонального розвитку, перш за все, регіон має вирізнитися інвестиційною привабливістю, яка сприятиме його динамічному розвитку у довгостроковому періоді. Тому актуалізується питання щодо підвищення інвестиційної привабливості регіонів України для залучення іноземних та вітчизняних інвестицій.

Вагому роль у фінансуванні різноманітних інвестиційних проектів відіграють облігації внутрішньої місцевої позики. Облігаційна позика як фінансовий інструмент регіонального розвитку полягає в розміщенні органами місцевого самоврядування облігацій на внутрішньому фондовому ринку на умовах строковості, платності, повернення та є одним із дієвих фінансових інструментів фінансування важливих потреб населення певного регіону. Проте, попри відносну стабільність нормативно-правової бази, інституційне середовище місцевих запозичень в Україні характеризується слабкою розвиненістю неформальних інститутів, про що свідчить відсутність кредитної культури місцевої влади та низький рівень довіри кредиторів.

За результатами виконаного кореляційно-регресійного аналізу результативності використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку було доведено, що більшість із них впливають на валовий регіональний продукт (далі – ВРП) та мають тісний зв'язок із цим показником. Визначено, що впровадження ефективних фінансових інструментів стимулювання податкових надходжень до місцевих бюджетів впливатиме на зростання ВРП у регіонах України.

Необхідністю сьогодення є застосування інноваційних інструментів стимулювання, зокрема гендерно-орієнтованого бюджетування, яке показало досить позитивні результати за короткий час його використання у вітчизняній практиці. За допомогою цього фінансового інструменту можна точніше оцінити наслідки рішень, які приймаються на етапі визначення напрямів спрямування бюджетних коштів, і в результаті підвищити їхню ефективність і сприяти

стимулюванню регіонального розвитку.

У третьому розділі «Напрями удосконалення фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку в Україні» обґрунтовано можливість імплементації зарубіжного досвіду використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку в Україні; визначено пріоритетні напрями податкового стимулювання регіонального розвитку; удосконалено концептуальні підходи до реалізації регіональних інвестиційних програм.

На основі аналізу зарубіжного досвіду використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку зроблено висновки, що найбільш ефективним та дієвим способом забезпечення фінансової автономії місцевих органів влади та стимулювання розвитку регіонів є бюджетна децентралізація. Також визначено, що пильна увага державних органів влади має приділятися тим фінансовим інструментам, що пов'язані із поліпшенням бізнес-середовища та стимулюванням інвестиційної діяльності, тобто застосуванню інвестиційних та інноваційних інструментів стимулювання. Ці фінансові інструменти сприяють розвитку регіонів через активізацію інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств, які функціонують на їхній території та які набули поширення в зарубіжних країнах у рамках державної підтримки інноваційної діяльності.

Досвід розвинених країн щодо застосування кредитних інструментів є корисним для України, зважаючи на обмежений період здійснення запозичень. Імплементація зарубіжного досвіду в національну практику створить умови для уникнення ускладнень, пов'язаних із залученням коштів до бюджету на тимчасовій основі, дозволить упровадити ефективну систему раціонального використання залучених фінансових ресурсів. Крім того, запозичення до місцевих бюджетів можуть вирішити ряд фінансових проблем територіальних громад. Проте вітчизняна система місцевих запозичень знаходиться на стадії становлення, а її подальший розвиток можливий лише за умов урегулювання питань, які стосуються функціонування фінансового ринку, зміцнення фінансової незалежності органів місцевого самоврядування, а також удосконалення чинного механізму здійснення запозичень.

Невід'ємною умовою ефективного регіонального розвитку є відповідне інституційне забезпечення, зокрема регіональні фонди розвитку або агенції регіонального розвитку, що передбачає покращення бюджетного самозабезпечення регіонів та сприяє ефективній взаємодії влади, бізнесу та громадськості, створюючи якісно нове економічне середовище.

Зазначено, що дієвим фінансовим інструментом стимулювання регіонального розвитку в розвинених країнах світу є гендерно-орієнтоване бюджетування, яке дозволяє підвищити ефективність використання бюджетних коштів на місцевому рівні, якість регіональних програм і послуг для населення та передбачає залучення громадськості до участі в бюджетному процесі.

Пріоритетним напрямом податкового стимулювання регіонального розвитку є застосування податкових пільг як важливої компоненти податкових стимулів. Податкові стимули – це інструменти податкової політики, які

спонукають платника податків до певної моделі поведінки, яка відповідає інтересам держави й направлена на досягнення стійкого розвитку як країни в цілому, так і її регіонів. На основі досвіду зарубіжних країн виокремлено необхідність активного залучення податкових інструментів стимулювання, зокрема надання податкового кредиту та податкової знижки, які дають високий синергетичний ефект, а також запровадження податкових канікул.

Важливим моментом є здійснення оцінки ефективності податкових пільг, що дозволить скасувати неефективні з них та сприятиме підвищенню фінансової спроможності органів місцевого самоврядування в умовах бюджетної децентралізації. У роботі запропоновано методику, яка полягає в тому, що оцінку ефективності податкових пільг слід проводити на підставі визначення фіскального, соціального, економічного, бюджетного та інноваційного ефекту та відповідного виду ефективності. Відмінною рисою такої методики є визначення саме інноваційного ефекту податкової пільги та ефективності, що відображається в нарощуванні фінансового потенціалу соціально-економічного розвитку регіону. Підхід щодо оцінки інноваційної спрямованості базується на визначенні відповідних територіальних показників інноваційного розвитку, а оцінювання інноваційного ефекту пільги варто здійснювати за динамікою вартісних оцінок цих показників. Подібна динаміка відобразатиме ефект податкової пільги в умовах незмінного обсягу бюджетного фінансування певної інноваційної програми регіону. При зміні бюджетного фінансування слід вносити корективи приросту показників.

Зазначено, що пріоритетним є використання інструментів податкового стимулювання інноваційної діяльності, що комплексно можуть поліпшити соціальну, економічну та екологічну сфери регіону.

Для більшості регіонів України на сучасному етапі розвитку характерною є системна соціально-економічна криза, розв'язання якої потребує залучення додаткових фінансових ресурсів. Важлива роль у подоланні кризових явищ та вирішенні питань регіонального розвитку відводиться фінансовим ресурсам держави та розробці й реалізації системи інвестиційної підтримки регіонів.

Недосконалий механізм реалізації регіональних інвестиційних програм зумовлює необхідність його вдосконалення. Запропоновано концептуальні підходи до реалізації регіональних інвестиційних програм (рис. 4), що передбачають розробку та реалізацію цілеспрямованого комплексу заходів, які забезпечать створення в регіоні сприятливого інвестиційного клімату для стимулювання регіонального розвитку в довгостроковому періоді.

Стратегічним завданням держави в сучасних умовах є ефективне фінансове стимулювання регіонального розвитку, яке сприятиме підвищенню фінансової спроможності органів місцевого самоврядування та відповідно підвищенню рівня життя населення в регіонах. Запропоновані концептуальні підходи до реалізації регіональних інвестиційних програм дадуть змогу комплексно впливати на внутрішні й зовнішні загрози реалізації регіональних інвестиційних програм, запобігаючи та мінімізуючи їхній негативний вплив в умовах динамічного зовнішнього середовища.

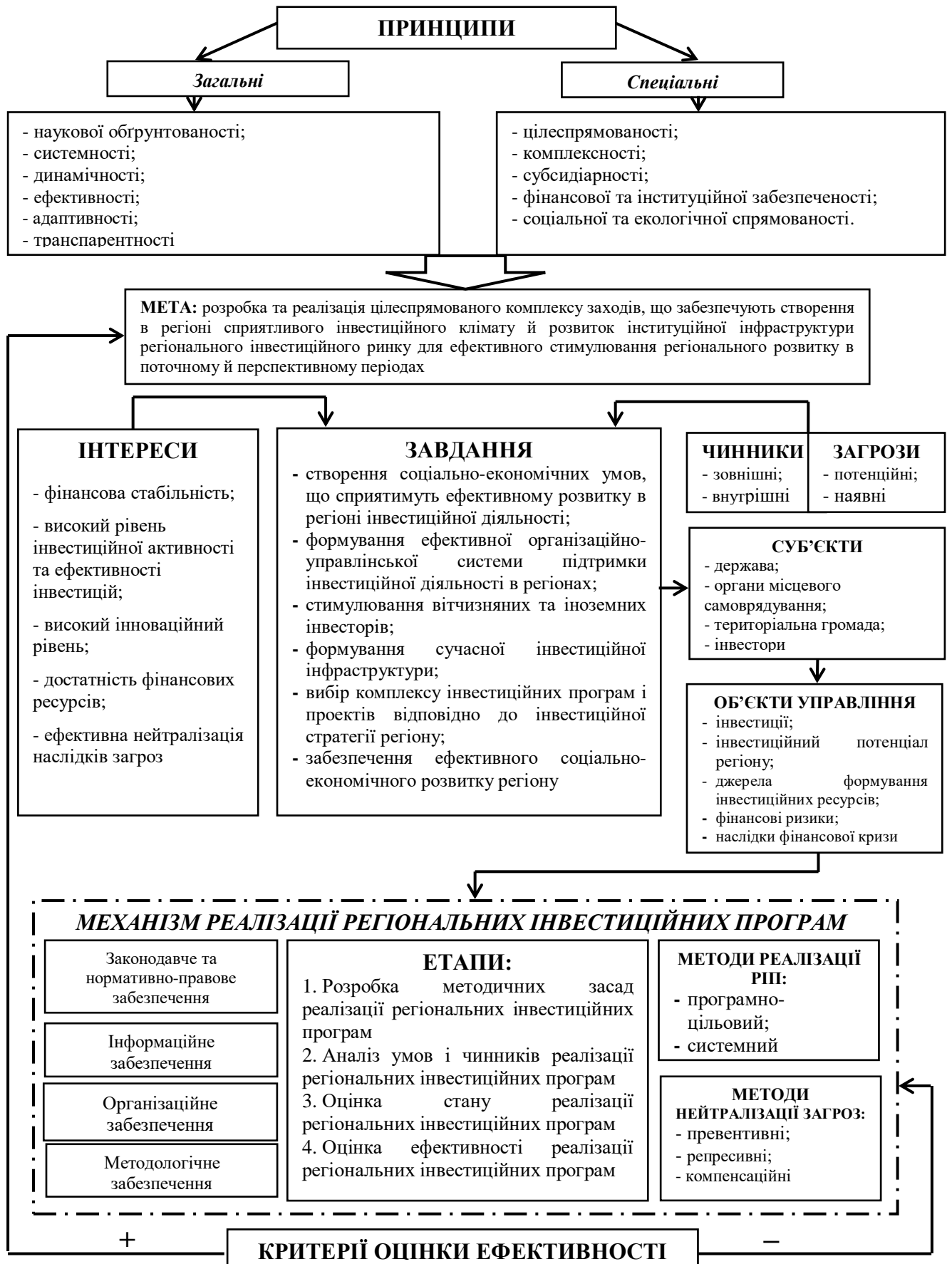

Рис. 4. Концептуальні підходи до реалізації регіональних інвестиційних програм

Джерело: складено автором.

ВИСНОВКИ

У дисертації запропоновано нове вирішення важливої наукової проблеми – поглиблення теоретичних засад і обґрунтування практичних рекомендацій щодо основних напрямів удосконалення фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку в Україні. Здійснене дослідження дозволило зробити наступні висновки.

1. Узагальнення теоретичних засад регіонального розвитку в контексті його фінансового стимулювання є вихідним моментом для оцінки та вдосконалення саме його фінансової складової. Поняття «регіональний розвиток» охоплює практично всі сфери життєдіяльності країни та істотно впливає на формування єдиного економічного простору, а також є складним та комплексним процесом, який, окрім економічної складової, охоплює соціально-культурні аспекти і спрямований на підвищення рівня добробуту населення певного регіону через відповідні заходи, які реалізуються з цією метою.

2. Розвиток регіонів України не є однорідним, а тому доцільність упровадження бюджетної децентралізації на сучасному етапі зумовлюється підвищенням ефективності функціонування бюджетної системи держави через організацію та надання суспільних послуг таким чином, щоб вони максимально відповідали вподобанням населення певної території. Також досвід розвинених зарубіжних країн свідчить, що бюджетна децентралізація є найбільш ефективним та дієвим способом забезпечення фінансової автономії та фінансової стійкості місцевих органів влади, адже цей процес супроводжується передачею їм потужних джерел бюджетних надходжень, раніше закріплених за центральним урядом, та розширенням фінансової бази адміністративно-територіальних формувань.

3. Запропоновано класифікувати фінансові інструменти стимулювання регіонального розвитку, виділивши бюджетні, податкові, кредитні, інвестиційні та інноваційні інструменти. Зазначено, що фінансові інструменти можуть чинити безпосередній та опосередкований вплив на розвиток регіонів. До методів безпосереднього впливу належать бюджетне дотування та субсидування; бюджетне гарантування та страхування; бюджетне інвестування; державні замовлення; державне кредитування тощо. До методів опосередкованого впливу належать такі: фінансування розвитку економічної інфраструктури; фінансування освіти, науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт тощо.

4. Застосування інноваційних інструментів стимулювання регіонального розвитку, зокрема гендерно-орієнтованого бюджетування, сприятиме поліпшенню економічної ефективності та результативності; удосконаленню розподілу фінансових ресурсів; заохоченню ефективного управління та якісного надання послуг; заохоченню досягнення розвитку людського потенціалу; підвищенню прозорості, підзвітності та участі громадськості в плануванні та реалізації місцевих бюджетів.

5. Аналіз фінансового забезпечення регіонального розвитку, зокрема формування доходів місцевих бюджетів, засвідчив, що для України

характерний значний рівень централізації бюджетних коштів, при цьому переважають у структурі доходів місцевих бюджетів саме міжбюджетні трансферти, а частка доходів місцевих бюджетів без урахування трансфертів у зведеному бюджеті країни є вкрай низькою. Також підтверджено, що сьогодні субвенції не виконують своєї стимулюючої ролі, адже практика їх надання унеможлиблює концентрацію ресурсів на виконання найбільш важливих проектів регіонального розвитку.

6. Діюча практика використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку показує переважне застосування бюджетних та податкових інструментів і незначне використання кредитних, інвестиційних та інноваційних інструментів стимулювання регіонального розвитку. Відтак, потребує вдосконалення ринок місцевих запозичень, підвищення інвестиційної привабливості регіонів та поширення практики запровадження гендерно-орієнтованого бюджетування як основних передумов використання зазначених фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку.

7. В умовах сьогодення наявність лише Державного фонду регіонального розвитку не забезпечує повною мірою реалізації пріоритетних для кожного регіону інвестиційних напрямів і суттєво обмежує вплив органів місцевого самоврядування на розвиток внутрішнього фінансового потенціалу регіону. Тому актуалізується необхідність створення регіональних фондів розвитку як інструменту підвищення рівня фінансового забезпечення регіонів в умовах децентралізації, що ефективно функціонують у розвинених країнах світу.

8. Застосування податкових пільг в Україні сприяє вирішенню ряду завдань економічного розвитку країни та її регіонів, однак їх надання є доцільним за умови мінімізації негативних наслідків. Тому обґрунтована необхідність здійснення оцінки ефективності податкових пільг, що дозволить скасувати неефективні з них та сприятиме підвищенню фінансової спроможності органів місцевого самоврядування. Запропоновано надавати податкові пільги в Україні для підприємств, що здійснюють наукові дослідження та впроваджують їх у виробництво, розробляють різні інформаційно-комунікаційних технології. Такі пільги сприятимуть розвитку інноваційної діяльності в країні.

9. Одним із ефективних фінансових інструментів вирішення проблем інвестиційної діяльності в регіонах є регіональні інвестиційні програми. Важливу роль у процесі реалізації регіональних інвестиційних програм відіграють принципи, чинники, загрози, суб'єкти та об'єкти управління, які відображають особливості формування та функціонування механізму реалізації регіональних інвестиційних програм. Розроблені концептуальні підходи до реалізації регіональних інвестиційних програм передбачають впровадження цілеспрямованого комплексу заходів, які забезпечать створення в регіоні сприятливого інвестиційного клімату. Важливим є виділення позитивних особливостей реалізації регіональних інвестиційних програм у зарубіжних країнах, імплементація яких дозволить підвищити ефективність та економічну результативність їх реалізації в Україні.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії:

1. Association agreement: from partnership to cooperation : collective monograph / [edited by M. Dei, O. Rudenko]. – Hamilton, Ontario: Accent Graphics Communications & Publishing, 2018. – 276 p. (37,65 д. а.) (4.1. Practice of financial instruments promoting to stimulate regional development in Ukraine (M. Kuzheliev, A. Nechyporenko, G. Nemsadze) – P. 147–150.) (0,5 д. а.) *Особистий внесок автора: досліджено практику використання бюджетних інструментів стимулювання регіонального розвитку (0,17 д. а.)*

Статті в наукових фахових виданнях:

2. Нечипоренко А. В. Теоретичні аспекти бюджетної децентралізації місцевого самоврядування в Україні / А. В. Нечипоренко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». – 2016. – Вип. 6 (2). – С. 122–125 (0,5 д. а.).

3. Нечипоренко А. В. Роль фінансових інструментів держави в забезпеченні розвитку місцевого самоврядування / А. В. Нечипоренко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2016. – Вип. 17 (3). – С. 109–112 (0,5 д. а.).

Статті в зарубіжних виданнях і виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз:

4. Нечипоренко А. В. Проблеми фінансування видатків місцевих бюджетів / А. В. Нечипоренко // Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка». – 2016. – Том 21, Вип. 11 (53). – С. 84–88 (0,5 д. а.) [*Index Copernicus*].

5. Нечипоренко А. В. Організація міжбюджетних відносин у контексті розвитку місцевого самоврядування / А. В. Нечипоренко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент». – 2016. – Вип. 22. – С. 137–140 (0,5 д. а.) [*Index Copernicus*].

6. Нечипоренко А. В. Зарубіжний досвід використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку / А. В. Нечипоренко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент». – 2017. – Вип. 25. – С. 97–101 (0,6 д. а.) [*Index Copernicus*].

7. Нечипоренко А. В. Механізм реалізації регіональних інвестиційних програм як фінансовий інструмент стимулювання регіонального розвитку / М. О. Кужелев, А. В. Нечипоренко // Схід. – Вип. 6 (152). – Маріуполь : Громадська організація «Український культурологічний Центр», 2017. – С. 22–27 (0,7 д. а.) [*EBSCO, Ulrich's Periodicals Directory, Index Copernicus*]. *Особистий внесок автора: розроблено концептуальні підходи до механізму реалізації регіональних інвестиційних програм (0,35 д. а.)*

8. Нечипоренко А. В. Проблеми фінансування освіти в контексті децентралізації управління в Україні / М. О. Кужелев, М. О. Дей,

А. В. Нечипоренко // Management of higher education quality: problems and prospects ; collection of scientific papers / [edited by V. Oliynyk]. – London : IASHE, 2017. – С. 13–16 (0,4 д. а) [*Socrates Impulse*]. *Особистий внесок автора: визначено основні напрями вдосконалення фінансування освіти в контексті децентралізації (0,13 д. а.).*

9. Нечипоренко А. В. Бюджетна децентралізація в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / А. В. Нечипоренко, А. Г. Качула // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2018. – Вип. 29 (2). – С. 95–98 (0,5 д. а.) [*Index Copernicus*]. *Особистий внесок автора: проаналізовано показники рівня бюджетної децентралізації та визначено перспективи розвитку бюджетної децентралізації в Україні (0,3 д. а.).*

10. Nechyporenko A. Implementation of world experience in using financial instruments to stimulate regional development in Ukraine / M. Kuzheliev, A. Nechyporenko // Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools. – 2018. – № 26 (2). – P. 31–36 (0,7 д. а.) [*Index Copernicus, General Impact Factor*]. *Особистий внесок автора: систематизовано зарубіжний досвід використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку (0,35 д. а.).*

Публікації в інших виданнях:

11. Нечипоренко А. В. Проблеми фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні / А. В. Нечипоренко // Політ. Сучасні проблеми науки : тези доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів (м. Київ, 8–9 квітня 2015 р.). – К. : НАУ, 2015. – С. 17 (0,08 д. а.).

12. Нечипоренко А. В. Бюджетна децентралізація як основа розвитку місцевого самоврядування в Україні / А. В. Нечипоренко // Проблеми сучасної економіки : збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 15–16 травня 2015 р.) / Східноукраїнський інститут економіки та управління. У 2-х частинах. – Запоріжжя : ГО «СІЕУ», 2015. – Ч. 2. – С. 16–18 (0,2 д. а.).

13. Нечипоренко А. В. Класифікація фінансових інструментів стимулювання розвитку місцевого самоврядування / А. В. Нечипоренко // Актуальні питання та перспективи економічного розвитку держави : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 5–6 лютого 2016 р.). У 2-х частинах. – Дніпропетровськ : НО «Перспектива», 2016. – Ч. 2. – С. 59–62 (0,2 д. а.).

14. Нечипоренко А. В. Стимулювання розвитку регіонів України: світовий досвід / О. А. Крамаренко, А. В. Нечипоренко // Теоретична та практична концептуалізація розвитку фінансово-кредитних механізмів в умовах нової соціально-економічної реальності : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 25 березня 2016 р.). – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2016. – С. 95–98 (0,2 д. а.). *Особистий*

внесок автора: досліджено фінансові інструменти стимулювання регіонального розвитку в країнах Європейського Союзу (0,1 д. а.).

15. Нечипоренко А. В. Формування доходів місцевих бюджетів в Україні / А. В. Нечипоренко // Політ. Сучасні проблеми науки : збірник тез доповідей XVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів (м. Київ, 6–8 квітня 2016 р.). – К. : Національний авіаційний університет, 2016. – С. 84–85 (0,08 д. а.).

16. Нечипоренко А. В. Вплив бюджетно-податкової реформи на стимулювання розвитку місцевого самоврядування / А. В. Нечипоренко // Вдосконалення результативності політики економічного зростання: теорія, організація та методика : збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції для студентів, аспірантів та молодих учених (м. Київ, 11–12 листопада 2016 р.). – К. : Аналітичний центр «Нова Економіка», 2016. – С. 86–90 (0,2 д. а.).

17. Nechyporenko A. The budgetary decentralization as precondition of regional development / О. Kramarenko, A. Nechyporenko // Financial Decentralization and Sustainable Development : Collection of Scientific Papers. II International Scientific Workshop (Kyiv, March 23–24, 2017) – К. : Agrar Media, 2017. – Р. 29–30 (0,1 д. а.). *Особистий внесок автора: визначено вплив бюджетної децентралізації на регіональний розвиток (0,05 д. а.).*

18. Нечипоренко А. В. Податкові інструменти стимулювання регіонального розвитку / А. В. Нечипоренко // Політ. Сучасні проблеми науки : тези доповідей XVII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів (м. Київ, 4–7 квітня 2017 р.). – К. : Національний авіаційний університет, 2017. – С. 144–145 (0,08 д. а.).

19. Нечипоренко А. В. Доходи місцевих бюджетів у контексті бюджетної децентралізації / А. В. Нечипоренко // Формування дохідної бази місцевих бюджетів України в умовах бюджетної децентралізації : матеріали науково-практичного круглого столу (м. Ірпінь, 9 червня 2017 р.). – Ірпінь : Університет ДФС України, 2017. – С. 20–21 (0,1 д. а.).

20. Нечипоренко А. В. Перспективи регіонального розвитку в умовах бюджетної децентралізації / А. В. Нечипоренко // Сучасні проблеми глобальних процесів у світовій економіці : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 9 листопада 2017 р.). – К. : Національний авіаційний університет, 2017. – С. 81–82 (0,08 д. а.).

21. Нечипоренко А. В. Регіональні інвестиційні програми як фінансовий інструмент стимулювання регіонального розвитку / М. О. Кужелєв, А. В. Нечипоренко // Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектора України : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 20–22 березня 2018 р.). – Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. – С. 135–137 (0,2 д. а.). *Особистий внесок автора: розглянуто концепцію вдосконалення механізму реалізації інвестиційних регіональних програм (0,1 д. а.).*

22. Нечипоренко А. В. Підходи до класифікації фінансових

інструментів стимулювання регіонального розвитку / А. В. Нечипоренко // Фінансові інструменти регіонального розвитку в Україні в умовах децентралізації : матеріали науково-практичного круглого столу (м. Ірпінь, 19 квітня 2018 р.). – Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. – С. 24–26 (0,2 д. а).

АНОТАЦІЯ

Нечипоренко А. В. Фінансові інструменти стимулювання регіонального розвитку в Україні. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. – Університет державної фіскальної служби України. – Ірпінь, 2018.

Дисертацію присвячено поглибленню теоретичних засад і розробці практичних рекомендацій щодо основних напрямів удосконалення фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку в Україні.

Удосконалено класифікацію фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку з виокремленням бюджетних, податкових, кредитних, інвестиційних та інноваційних інструментів, які сприяють забезпеченню фінансової спроможності територій.

Значну увагу приділено аналізу сучасного стану фінансового забезпечення регіонального розвитку як основи, яка враховується при формуванні стратегічних напрямків регіональної політики та визначенні набору фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку.

Удосконалено концептуальні підходи до реалізації регіональних інвестиційних програм, спрямованих на фінансове стимулювання регіонального розвитку й визначення пріоритетної мети та завдань щодо забезпечення сприятливого інвестиційного клімату та розвитку інституційної інфраструктури.

Ключові слова: фінансові інструменти, регіональний розвиток, фінансове стимулювання, бюджетна децентралізація, трансферти, податкові пільги.

АННОТАЦИЯ

Нечипоренко А. В. Финансовые инструменты стимулирования регионального развития в Украине. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08 – деньги, финансы и кредит. – Университет государственной фискальной службы Украины. – Ирпень, 2018.

Диссертация посвящена углублению теоретических основ и разработке практических рекомендаций по основным направлениям совершенствования финансовых инструментов стимулирования регионального развития в Украине.

Усовершенствована классификация финансовых инструментов стимулирования регионального развития с выделением бюджетных, налоговых, кредитных, инвестиционных и инновационных инструментов, которые способствуют обеспечению финансовой состоятельности территорий.

Значительное внимание уделено анализу современного состояния финансового обеспечения регионального развития как основы, что учитывается при формировании стратегических направлений региональной политики и определении набора финансовых инструментов стимулирования регионального развития.

Обобщен и систематизирован зарубежный опыт использования финансовых инструментов стимулирования регионального развития, имплементация которых позволит обеспечить сбалансированность и финансовую самостоятельность местных бюджетов Украины в условиях проведения бюджетной децентрализации и стимулирования регионального развития.

Усовершенствованы концептуальные подходы к реализации региональных инвестиционных программ, направленных на финансовое стимулирование регионального развития и определение приоритетной цели и задач по обеспечению благоприятного инвестиционного климата и развития институциональной инфраструктуры.

Ключевые слова: финансовые инструменты, региональное развитие, финансовое стимулирование, бюджетная децентрализация, трансферты, налоговые льготы.

ANNOTATION

Nechyporenko A. V. Financial instruments of stimulation of regional development in Ukraine. - Manuscript.

Dissertation on the receipt of scientific degree of candidate of economic sciences after speciality 08.00.08 – money, finance and credit. – University of the State Fiscal Service of Ukraine. – Irpin, 2018.

The thesis is devoted to deepening of theoretical bases and development of practical recommendations about the main directions of enhancement of financial instruments of stimulation of regional development in Ukraine.

Classification of financial instruments of stimulation of regional development with allocation of the budgetary, tax, credit, investment and innovative tools promoting ensuring a solvency of the territories is enhanced.

Considerable attention is paid to the analysis of the current state of financial provision of regional development as bases, is considered when forming strategic directions of regional policy and determination of set of financial instruments of stimulation of regional development.

Conceptual approaches to implementation of the regional investment programs directed to financial stimulation of regional development and definition of the priority purpose and tasks of ensuring favorable investment climate and development of institutional infrastructure are improved.

Keywords: financial instruments, regional development, financial stimulation, budgetary decentralization, transfers, tax benefits.

Підписано до друку 31.07.2018 року. Формат 60x90/16
Папір офсетний. Друк офсетний.
Друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим.
Зам № ____
Видруковано в Університеті
державної фіскальної служби України
08201, Київська область, м. Ірпінь, вул. Університетська, 31